

Jan Vytiska / Něžnými kopýtky našlapoval v bahně

26. 8. 2023 – 29. 10. 2023 (vernisáž: 25. 8. 2023 v 18:00)

Galerie U Bílého jednorozce v Klatovech

Adresa výstavy: Náměstí Míru 149/1 339 01 Klatovy

Otevřeno: úterý – neděle, 10:00-12:00, 13:00-17:00

Kurátor: Michal Lazorčík (kontaktní osoba: lazorcik@gkk.cz)

www.gkk.cz

Kdo našlapoval v bahně kopýtky? Dábel? Pokud ano, pak samozřejmě že něžnými, vždyť již Goetheho Mefistofeles byl sympaták... pokud se mu to hodilo. Nebo jak řekl Ned Flanders: „*Já věděl, že dábel bude sympaták!*“ A pokud je bahno symbolem zkaženého lidstva, kdo je antihrdinou? Kdo je zlem? Co když je všemu vinen beránek a vlk je jen nevinná oběť, na kterou byla nastražena past?

Toto zamyšlení na úvod by nás mělo přivést blíže k ideovým linkám výstavy Jana Vytisky v prostorách Galerie U Bílého jednorozce v Klatovech, kde jsou představeny jeho nejnovější malby, na kterých začal pracovat po zahájení velké výstavy v DOXU začátkem roku 2023. K nim byly vybrány ještě některé jeho starší práce, aby citlivě doplnily koncepční myšlenku výstavy a také ukázaly, jak se Vytiskova malba po technické stránce posouvá v čase.

Jedna z ideových linek může tedy spočívat v nejednoznačnosti viděného, v nejednoznačnosti, která v nás vyvolává pocit neklidu, určitou nestálost. Ta může být způsobena přívalem informací z obrazu na diváka, kde se sbíhají toky vícero vlivů. Střípky valašského folklóru (nebo jen folklóru), současné kulturní odkazy, hororová literatura, filmy nebo black metal tak vyúsťují do zajímavých apokalyptických vizí, hororových nebo okultních scén. Jednotlivá plátna jsou tedy jakousi koláží vjemů, které v daném čase na autora působí. Jako by samotná směs těchto vlivů ve svém spojení vytvářela molocho, monstrum, které jsme k sobě pustili vlastní nerozvážeností. Všechny ty běsy, nestvůry na obrazech na nás ale nepůsobí jen v kontextu současných celospolečenských reálií, myšleno jejich kritikou namířenou na společnost a její vztah k přírodě i k sobě samé. V určitém momentě si totiž uvědomíme, že tyto okultní scény, jejich symboly, jsou zde s lidstvem odjakživa, jsou jeho neoddelitelnou součástí, jsou sbírány z dávných hlubin dějin a přetrvávají v různých formách v lidské každodennosti. Dostávají se k nám v náznacích, útržcích, jako když přes temný hvozd prosvítají louče světla. Tento moment, který možná v určitých případech můžeme nazvat uklidněním nebo smířením, tedy spočívá v setkání s něčím známým, co je v lidském podvědomí už dávno přítomné, i když někdy těžko pojmenovatelné. Zde třeba můžeme mluvit o vlivu sci-fi – hororové literární tvorby Howarda Phillipse Lovecrafta a jeho univerza entit, které zde byly odjakživa a které lidský mozek není schopen pobrat, aniž by propadl šílenství.

Dřív nebo později se vrátí a nebude záchrany.¹ Možná i proto je většina lidských postav – pokud jsou tedy lidské, pokud to nejsou démoni v rouše beránčím – na plátně klidných, přijaly svoji roli, vědí, co mají dělat... „*Obětovali jim, nazývali je bohy, přiváděli k nim své syny, obětovali je bésům a svými oběťmi poskvrnili zemi.*“²

Na obraze Malá knížka velkého zla sedí dvě dívky s kozlem za jedním stolem. Obě mají rohy a jedna drží malou knížečku se symboly. Na stole je rozloženo jídlo (i sváteční mazanec) a černá krychle s pentagramy. Obě dívky jako by byly zastiženy neznámým pozorovatelem při vykonávání určitého obřadu, vůbec je to však nevyvádí z míry, kozel se ani neohlédne. Vlastně poklidnou scénu svou dynamikou narušují jen noční motýli – můry – poletující kolem svítící lampy. Tento prvek je typický pro mnoho Vytiskových obrazů. Hrůzostrašné scény v obrazech se dostávají do kontrastu s až stoickým klidem lidských postav. Vytvářejí tak zvláštní napětí, řekl bych až provokativnost, hlavně v tom, že dospějeme k uvědomění, že nás ta hrůza kolem neustále obklopuje, až se stává naší součástí a už nepřekvapuje. Stírá se rozdíl mezi dobrem a zlem. A my s pokojem přijímáme svůj úděl a čekáme na konec světa a je jedno, jak bude šílený.

Při pohledu na Vytiskovy obrazy pozorujeme také určitou cykličnost, opakování jevu mytologických obřadů spojených se smrtí, rozkladem, přírodou, vyvoláváním nečistých sil. Jako by jejich protagonisté neměli kudy uniknout. Čas vymyslela smrt, aby měla co žrát! Všechny děsy prožíváme znova a znova donekonečna, není úniku. Čas je plochý kruh, jak řekl Rust Cohle v jedné z částí kultovního seriálu *Temný případ*. Výrok vycházející ze skutečné M-teorie (teorie jedenácti-rozměrné supergravitace) mluví mimo jiné o tom, že naše prožívání života od narození po smrt se neustále cyklicky opakuje v kruhu. Další myšlenkovou linku tedy můžeme hledat v jakési beznadějnosti, která je přítomná v autorových obrazech. Otázka také zní, kdo je vinen, kdo tu beznaděj způsobuje (jestli vůbec někdo), jestli živoucí rozkládající se kostra, nebo klidná, mladá blond holka, která demony vyvolává pro vlastní potřebu. I proto se Vytiskovy obrazy mohou jevit přes různé symboly jako kritické vůči společnosti, a to z důvodu, že nám jako společnosti nastavují zrcadlo. Dotýkají se existenciálních témat lidského bytí přes originální směs vlivů, které zaujímají autora.

P. S. Lidské oko vypadlo z důlku a visí na žíle.

Michal Lazorčík

---

¹ Vytiskovy práce byly v roce 2017 součástí výstavy reflektující literární dílo Howarda Phillipse Lovecrafta v Trafo Gallery: *Život je bolestný a přináší zklamání*, kurátor Otto Urban.

² *Letopis o Kyjevské Rusi z 11. století*, Aleksander Gieysztor, *Mytologie Slovanů*.

Foto: Oto Palán

■■■■■
GALERIE
KLATOVY
KLENOVÁ

PLZEŇSKÝ KRAJ

MĚSTOKLATOVY

Artikl

ARTALK